

C. B.

ВІЛЕНШЧЫНА

Тоўстая свечка з партрэтам Папы і «пацёмкінская вёска» на праспэктзе Гэдыміна

1. Напярэдадні

Цырыманыя візіты Святога Айца становіцца ўсё больш падобным на цырыманыя сустрэчы ў мінулым генэральных сакратароў і другіх асоб савецка-большавіцкай іерархіі. Усё тая ж «пацёмкінская вёска» — фарбуюцца фасады дамоў, ля якіх будзе праяжджаць высокі госьць (фарбуем ненадоўга, праз год ад фарбы й сьледу не застанеца). Брукі вуліцы, зразумела, у цэнтры, сьмецьце адсоемаем далей, з вачэй прэч, рэпітуем парадзі, цырымоніі прыезд — сустрачы — ад'езд. Складаем сьпісы «першачаргоўцаў» (раней іх называлі прадстаўнікамі народу). Можна здагадацца, што для іх у тэрміновым парадку вышукваецца нацыянальнае адзеньне і ўсё астатняе. На сьценах — плакаты, у вітрынах — сувэніры. Найбольш уразлівы сувэнір — тоўстая свечка з партрэтам Папы. Добры падарунак для прыхільнікаў пасядзець пры свечках.

Рыхтуюцца ўсе, у тым ліку і ўлады. Гэта ня жарты — вырашыць, якім чынам былым камуністам-атэістам (а можа, каталікам цэкоўскіх катэкомбаў) вітаць Святога Айца. Ці ца-

лаваць яго пярсьцёнак? Ці знойдзеца такі клерык ці ксёндз, які навуча, як весці сябе ў касьцёле? Абразок з не так далёкага мінулага. У Катэдры ўстаноўлена труна з цэлым сьветлай памяці І. Сьцепанавічуса. Прыбываюць і ўлады. Ля ўваходу — тэлевізійныя апараты. Улады хочуць, каб народ іх бачыў з папуліска спрыяльнага ім боку, а таму становяцца тварам да камэр, а сьпінай да аўтара. Ксяндзу — арганізатару прыходзіцца тлумачыць, што так нельга, не старшыня Вярхоўнай рады й яго каманда зьяўляюцца галоўным «пірагом» свята, і прыйшлося ім павярнуцца (а са сьпіны шмат з іх выглядае куды разумней і прывабней).

«Сьведчым Хрысту», — заклікаюць мэдалі, плакаты.

Сьведчым Хрысту! Сьведчым антыхрысту й сучаснаму вар'яцтву. Кажуць, у Афрыцы, у нейкім Бантустане, Святы Айцец гэта заўважыў. І сказаў, што лепш галодных накармілі й душы ачысьцілі. А што, калі й намі, як тымі бантустанцамі, Папа будзе незадаволены? Хто будзе кусаць локці? Няўжо толькі лідэры?..

Паводле газэты «Рэспубліка».

2. Напрыканцы

Велізарнае значэньне меў візіт Папы Рымскага Яна Паўла II ня толькі для каталіцкай царквы, але й для ўсяе Летувы. Казані Святога Айца, прамовы, дарэчы, на добрай летувіскай мове, нясуць у сабе вялікі сэнс дзеля розных сфэр жыцця краіны.

У Летуве, дзе акупацыйныя ўлады на працягу паўстагоддзя нахабна зьнішчалі рэлігію, царкву, пасля ўзнаўленьня незалежнасьці ўсе кінуліся да іншай скрайнасьці, і ня толькі асобныя ксяндзы, але й біскупы спрабавалі ўмешвацца ў палітыку партыяў. «Праблема гэтага гістарычнага пэрыяду патрабуюць наданьня вялікай увагі сацыяльным аспектам вашага жыцця. Але як дзяржава не павінна мяшацца да рэлігіі, так і ксяндзы не павінны лезьці да партыйнай палітыкі й дзяржаўных справаў», — сказаў Ян Павал II у сваёй казані, прамовленай у Віленскай Катэдры.

Каталіцкая грамадзкаясьць Летувы прыклала нямала намаганьняў да таго, каб Святы Айцец наведаў краіну, аднак гэта стала магчымым толькі цяпер — у незалежнай Летуве. І ўсё ж трэба сумленна прызнацца, што Папа Рымскі прыехаў у краіну, свабодную толькі фармальна. Нашаму чынавенству й напярэдадні,

й пад час самога візіту надта ж хацелася выглядаць сьвяцейшымі за самога Папу. Як і ў савецкія часы, відавочна, пераважала форма.

Цэнтр Вільні быў закрыты для транспарту за дзень да пачатку візіта: потым яшчэ на чатыры дні. Закрылі ня толькі горад, але й рынак на ўскрайку горада ў Гарунах, як быццам ад гэтага канкрэтнае забароны можа знікнуць сама такая зьява. Кіраўніцтва Вільні забараніла на ўсёй сталіцы продаж алкагольных напояў — нават віна й піва — і дні 4 і 5 верасня. У суботу такая «пацёмкінская вёска» пратрымалася ў цэнтры, на праспэктзе Гэдыміна, а ў нядзелю палітыка цвярозасьці, накінутая аймамі горада, ляснула й там.

Адзіныя, хто й да візіту Святога Айца, й пад час яго паказалі сапраўднае аблічча, былі банкіры Летувы. Яны ўсяляк імкнуліся напярэдадні візіту зьбіць цэны на канвэртаваную валюту. То не скупляючы яе, то не прадаючы, парушаючы законы ў разьліку на практычна дармавыя далары й маркі замежных пілігрымаў.

Але міф, які стварылі банкіры і ўлады, ляснуў (Вільня прыняла толькі 20% чакаемых пілігрымаў, летувіска чыгунка — толькі 5% чакаемых пасажыраў) і вынік не прымусіў сябе чакаць — курс канвэртаванай валюты рвануў угору.

Паводле газэты «Летувос рйтас».

Як падзяліць чыгунчуную станцыю?

За права праезду на грузавых машынах па тэрыторыі Беларусі летувіскія кіроўцы павінны будучы плаціць 150 даларэў.

«Гэта адзіная краіна, з якой мы да гэтай пары ня можам дамовіцца аб умовах, зручных для пасажыраў. У гэтым пытаньні мы знайшлі агуль-

ную мову з Польшчай, Нямеччынай, Расеяй. Прычыны хутэй эканамічныя, а не палітычныя», — сказаў карэспандэнт ЭЛТА І. Біржышкіс (міністр шляхоў зносін). На думку беларусаў, іх краіна тэрытарыяльна і яны разьлічваюць на іх лёткі. Бадай што яны маюць рацыю. Па тэрыторыі Беларусі

праходзяць галоўныя дарогі з Эўропы ў Расею, з Захаду на Усход, з поўдня на поўнач.

Беларускі бок хоча, каб транспартныя плыні рэгуляваліся на парытэтных пачатках, аднак па дарогах Беларусі праходзіць толькі летувіскага транспарту, як і беларускага — па Летуве.

Другая праблема — чыгунка, якая перасякае тэрыторыі абедзвюх дзяржаваў. Напрыклад, чыгункавая дарога на Друскенікі, Адуцішкі й Вялікае Сяло (Діджасаліс) праходзіць па беларускай тэрыторыі. Беларусы прадставілі свой прэзэнт, але яшчэ не дасягнута дамоўленасьць аб тым, як падзяліць чыгунчуную станцыю Адуцішкі, якая знаходзіцца акурат на мяжы. Трэба дамаўляцца й аб транспарце, які ідзе праз Дзявенішкі.

С. В.

Інструкцыя для амэрыканскага жаўнера

Амэрыканская армія можа высадзіцца ў любой краіне пры ўмове, што яна не гарыстая, тамака няма зімы, а непрыяцель слаба ўзброены.

Ад вайскавай апэрацыі «Рэстар хоўп» у Самалі ёсьць карысьць ня толькі для жыхароў гэтай краіны, мы, г. зн. уся астатняя рэшта сьвету, таксама можам пакарыстацца чым-нечым.

Напрыклад, адзначым тое, як мы штодня бяздумна падаем пры павітаньні правую руку й нават не задумваемся, чаму менавіта яе. Адказ часам бывае вельмі простым. Яго можна адшукаць у 18-старонкавай брашурцы, выдадзенай галоўным камандаваньнем арміі Злучаных Штатаў. Надрукавалі яе якраз з нагоды апэрацыі «Рэстар хоўп», а ўручалася яна ўсім жаўнерам, якія пасылаліся ратаваць Самалі. Ёсьць у брашурцы, між іншым, штабовая інструкцыя наконт таго, што з тубыльцамі трэба вітацца абавязкова правай рукой. Пры гэтым экспэрт па культуры тлумачыць: у шмат якіх краінах левая рука ўжываецца дзеля мэтай, таямніча пазначаных як «некаторыя цялесныя чыны». Адсюль традыцыя падаваць правую руку, а таксама рызыка, што самаліец мог бы разьлюшчыцца, калі б камандос падаў яму левую руку. А тады магла б ляснуць уся апэрацыя па аказаньні гуманітарнай дапамогі...

Добра ведаючы, што працяг рукі можа аказацца не адзінай рэакцыяй на ўбачаных прадстаўнікоў мясцовага

людзі, галоўнае камандаваньне засьцерагае, што ані ў якім выпадку нельга на знак павітаньня цалавацца з самалійкамі або абдымаць іх. З набыццём ўетнамскага вопыту ў амэрыканскім штабе, відавочна, запанавалі рэалізм. Яго праявай зьяўляецца таксама выдрукаваны чорным на белым дазвол цалавацца з мужчынамі. Не ад сёньня мы ведаем, што амэрыканскае жаўнерства ва ўпакораных краінах не адмаўляе сабе ў ніякай самай неверагоднай прыемнасьці.

Інструкцыі галоўнага камандаваньня для закінутых на невядомую тэрыторыю камандосаў маюць на мэце ня толькі засьцерагчы перад непрыемнасьцямі, але таксама — дапамагчы дасягнуць посьпеху. Спецыяльны разьдзел прысьвечаны таму, як атрымаць давер тубыльцаў і нават аўтарытэт сярод іх. Пэнтагон радзіць сваім жаўнерам паказваць самалійцам багацьце свайго лексікану, прыгожае маўленьне. У прыватнасьці, жаўнеру падказваюць ужываць вершаваныя радкі або доўгія фразы, цяжкія як для вымаўленьня, так і дзеля зразуменьня. Карацей, сяброўскі посьпех мае быць забяспечаны і, падобна, ня толькі ў Афрыцы.

Праўда, у брашурцы няма тых пазыччых прыкладаў, якія б камандаваньне жадала чуць у размове сваіх

жаўнераў з самалійцамі...

Карысьць для сьвету ад апэрацыі «Рэстар хоўп» не абмяжоўваецца, ясна справа, адной толькі брашуркай галоўнага камандаваньня. Дзякуючы гэтаму мэрапрыемству, мы таксама, нарэшце, даведаліся, у якіх умовах найвялікшыя вайсковыя дзяржавы вольнага сьвету гатовы выкарыстаць сваю моц у мэтах ратаваньня народаў, з якіх чыняцца злачынствы. Нашу задачу палягчаюць шматлікія журналісцкія камэнтары, з якіх вынікла папулярнае сёньня выслоўе: «Гаворым Самалі, думаем пра Босьнію» паводле «Мы гаворым партыя...», якое страціла сваю былую папулярнасьць.

Такім чынам, неабходныя для ратаўнічай інтэрвенцыі ўмовы маюць быць наступнымі. Перадусім тэрыторыя, на якой спаўняецца злачынства, павінна быць раўнінай. Аніякіх каб не было пагоркаў або тым больш — гор, за якімі мог бы схавцца непрыяцель. Аніякіх рэк, якія трэба фарсіраваць. Клімат павінен быць цёплым. Не пажадана ў ніякім разе зіма.

Аднак тэрытарыяльна-кліматныя ўмовы яшчэ ня ўсё. Акрэсьлены патрабаваньні да самога непрыяцеля.

Іранічная публікацыя парьёкскага аўтара познаньскага часопіса цікавая тым, што надрукавана яна была на самым пачатку года. Сёньня мы бачым, якім відушчым быў журналіст. Простае жаданьне перашкодзіць бандытам, якім раскрадаюць у Самалі харчы для галоднага насельніцтва, абярнулася для ЗША сітуацыяй, якая па-новаму, але вельмі ж нагадвае Вьетнам.

Падобная ж небясьпека чакае, як нам здаецца, Беларусь, калі яна будзе ўцягнэная ў татрыцкі або які-небудзь падобны канфлікт.

Ён павінен перш за ўсё, быць слаба й несучасна ўзброены. З ягонага боку было б вельмі прывабна, каб ён складаўся з асобных, нямоцных, неарганізаваных, варагуючых групавак. Мы не жадаем чуць пра кваліфікаваныя камандныя кадры ў непрыяцеля. Інакш галасаваньне ў Радзе Бясьпекі на конт інтэрвенцыі ня будзе такім латвым.

Адным словам, нашыя чаканьні слушных паводзінаў непрыяцеля зразумелыя: перад прыездам нашых аддзелаў ён ужо павінен стаць у добра агляданым месцы, кінуць зброю й выпрастаць угору рукі. Канешне, убачыўшы нашыя збройныя аддзелы, ён можа й уцячы, але абавязкова пакінуўшы на месцы сваю зброю. Гэтым самым у нас было б менш праблем з арганізацыяй лягераў для палонных і зьнізіліся б кошты апэрацыі.

Пасьля выкананьня некалькіх гэтых умоваў мы гатовы пасьпяшацца на ратунак катаванаму народу ў любым месцы Зямлі, несучы яму добрую навіну аб посьпеху ў памысли пабудове новага ладу на сьвеце.

«Wprost».

Пераклад з польскай мовы.

ЭМІГРАЦЫЯ

Майстра Хведар з Таронта

Як заўжды Хведар Пятровіч Дзікавіцкі абудзіўся рана. Але з ложка ўставаць не сьпяшаўся. Наадварот, перавярнуўшыся на другі бок, паспрабаваў заснуць. Сон ня йшоў да яго. У галаве, парушыўшы ўсялякі лягчыны кірунак, роіліся думкі. На зьмену думкам пра дзяцінства прыляталі ўспаміны пра апошнія гады працы на заводзе, дзе сталае, набіраўся жыццёвага вопыту, майстэрства. Страціўшы надзею заснуць, Хведар Пятровіч узяўся з ложка, знайшоў ліст паперы й пачаў пісаць пісьмо.

Добры дзень, каханы брат Міхась, вось і я ўжо на рэньце. Амаль сорак год працаваў на мэблевай фабрыцы-Таронта, і больш няма патрэбы ісьці на працу. Неяк зусім нязручна адчуваю сябе ў ролі рэньціста. Ды спадзяюся, што з цягам часу прывыкну. Адно ўжо добра, зараз маю шмат часу, каб напісаць табе ліст ці ўспомніць сваю родную вёску Вялікія Дзікавічы, сяброў. Дарэчы, ты пішаш мне, што ўсе яны жывыя, здаровыя, маюць нават унукаў. На жаль, я страціў сям'ю, і пахваліцца ў гэтым няма чым. Жонка й дзеці далёка ад мяне, пра іх лёс амаль нічога ня ведаю. Адна асацою ў жыцці — побач наша сястра Ліда.

Кожную нядзелю наведваю яе. Яна хварэе, не працуе, трэба тым-сім дапамагчы. Вось я й маю сабе такі нязвыклы занятак. Часам сустракаю ў сястры яе сына Джорджа. Ён наведвае маці, але яму не заўсёды хапае часу — сам разумееш: свая сям'я, жонка, дзеці — школьнікі. Ліда вельмі задаволена, калі бачыць сына, здаецца, усе хваробы пакідаюць яе.

Што тычыцца майго асабістага жыцця, то яно, ты ж ведаеш, ня было салодкім.

Апошнія гады працаваў майстрам на мэблевай фабрыцы. Вучыў навабранцаў сакрэтам свайго майстэрства. Праца, скажу табе, адказная, патрабуе ведаў, вопыту, часам нават сілы. Так павялося апошнія дзесяць год, што адміністрацыя нашай фірмы ганялася ў выніку эканамічных цяжкасцей за таннай працоўнай сілай. Наймалі пераважна выходцаў з Польшчы, Паўднёвай Амэрыкі. Сам ведаеш, што за працаўнікі палякі, ім бы толькі п'яніндзы, а аддачы небагата. Вось я іх і вучыў асновам інтэнсіўнасьці працы, якасьці, кваліфікацыйнага падыходу да абсталяваньня, хто не вытрымліваў цяжару, ішоў на вуліцу. Сустракаліся мне й ваши савецкія людзі. Скажу шчыра, іх трэ-

ба было таксама муштравать.

Крыўдна глядзець на сваіх суродзічаў, што дрэнна валодаюць мовай, камп'ютэрам, унівэрсальным дрэвапрацоўным станком.

Ведаеш, браце, мяне аніхто не вучыў працаваць якасна, адказна. Проста памятаю, калі нас з Германіі ў сорок пятым амэрыканцы везьлі да сваёй краіны, то вельмі часта нагадвалі: хто будзе добра працаваць, вельмі хутка стане багатым чалавекам. Мне ох як хацелася жыць заможна! Таму я, не шкадуючы сілаў, працаваў. Там, дзе спэцыяльна патрабаваліся два чалавекі, я спраўляўся адзін.

Праца прынесла задавальненьне, павягу. Мяне перавялі ў цэх інкруставанай мэблі. Выконвалі замовы самых заможных людзей Канады, ЗША. Мэблю рабілі з дуба, чырвонага й лімоннага дрэва. Замовы былі самыя разнастайныя: для офісаў, палацаў, для абсталяваньня яхт, нават для ўласных самалётаў мільянераў. Заробкі былі хоць куды — тысяча дэляраў за тыдзень. Відаць, таму й даражылі месцам — дзеля заробку. І ніхто ніколі не скардзіўся на стомленасьць ці дрэнныя ўмовы працы.

У цэлу працаваў ажно трыццаць гадоў, хацеў ужо адыйсьці на рэнту.

Ды папрасілі мяне папрацаваць майстрам з маладымі рабочымі. Дзесяць год вучыў іх працоўнай мудрасьці. Зараз, калі сустракаю каго-небудзь з былых вучняў, чую толькі падзяку. Многія запрашаюць у госьці. Бывае — хаджу, бывае — не.

Вельмі хочацца пабываць на старасьці гадоў у гасьцях на Бацькаўшчыне. Паглядзець на родную Берасьцейшчыну. Вось тут я б не прамінуў, зайшоў бы ў кожную хату. Слухаў бы з удзячнасьцю нашы беларускія песьні, гамонку. Глядзеў бы на нашых сьвядомых, неабходна як мага болей роднага, бацькоўскага.

Шаноўны Міхась, часам да нас у Таронта трапляе газэта «Голас Радзімы», у ёй багата цікавай інфармацыі. Асабліва пра беларускія вярчоркі. Прашу цябе, дашлі мне касэту з песьнямі нашага дзяцінства. Я іх буду слухаць і распаўсюджаць паміж нашымі беларусамі. Зараз, калі Беларусь стала незалежнай, многія ўспомнілі, хто яны й адкуль. А каб нас было больш сьвядомых, неабходна як мага болей роднага, бацькоўскага.

Вось такі Хведар Пятровіч Дзікавіцкі, якога лёс закінуў далёка ад Радзімы. Ён яе не забыў і нядаўна з гуманітарнай дапамогай даслаў сваім родным некалькі тысячаў дэляраў.

Г. ЛІС.

Абкамаўская дача

Неяк апошнім часам газэты не страцяць ужо таямнічымі загадкамі аб золаце партыі, яе першых кіраўніках, іх справах і г. д. Хоць, зрэшты, гэта натуральна, ды й колькі можна аб адным і тым жа, нягледзячы нават на тое, што ніхто й дагэтуль ня ведае, дзе падзелася тое золата, а даўно перафарбаваных лідэраў некалі авангарднай партыі зараз хутчэй сустранеш у шэрагах новых дэмакратычных рухаў ці камэрцыйных структурах.

Праўда, у нас на Гарадзеншчыне, у прыватнасьці, ніводная мясцовая газэта не пісала ні аб якіх партыйных скарбах. Напэўна, зараз на 99% былыя партыйныя лідэры ўладкаваны ў вобласным, гарадзкім, раённым саветах, камэрцыйных структурах, розных канторах, інспэкцыях, фондах, выкладаюць у школах, вучэльнях і г. д.

У нас на Гарадзеншчыне ня можна было пісаць аб гэтым. Часам хіба што аб нейкім з «былых» можна было пачуць дзе-небудзь у чарзе альбо ў лазьні. Людзі, як кажуць, шмат што

ведаюць...

У прыгожым мястэчку Азёры, на беразе воза, куды я трапіла ўпершыню гэтым летам, мне ніяк не сядзелася на месцы. Часам стаяла ня вельмі сонечнае надвор'е, каб апальвацца, а часам папросту хацелася выйсьці ў лес на шпацыр па грыбы з гарэхамі.

Аднаго ў мне падалося, што я заблукала, хоць адчувала, што ўсё ж недзе недалёка ад дому. Выйшла на вузенькую лясную сьцежку. Мяне здзівіла, што яна акуратна была пасыпана жвірам, хоць галінкі старых дрэваў так нізка апуськаліся на яе, што здавалася, быццам гэта нейкая маскіроўка.

Сьцежка вывела мяне да брамы. Побач цагляная невялікая буда з вакнамі і пабітым шклом. А далей на горцы вялікі прыгожы двухпавярховы дом. Першы паверх ад фундамента складзены з цэглы, а другі, быццам мансарда, з вялікімі вокнамі, драўляны. Вокны сумна завешаны фіранкамі, здалося, што тут ніхто не жыве.

Побач з домам сталі мужчына

дзіўна пазірае на мяне й з усмешкай пытаецца: «Куда это, Красная Шапочка, путь держишь?» Мужчына з выгляду прости, вясковы, напэўна, з Азёраў, і мне падумалася, што гэта чый-небудзь дом адпачынку.

Я па-беларуску запыталася да яго, запыталася, куды трапіла й патлумачыла, што, напэўна, заблукала. Найбольш дзеда здзівіла тое, што я «папростаму» гавару, і ён ніяк ня здолеў уявіць, што я гарадзкая.

Моўчкі сядзелі, гачанілі за жыццё, дзед пачаў у ваку мінулае й распавёў мне, што трапіла я на былую абкамаўскую дачу. Маўляў, шмат каго ён з начальства ведае, хто быў і хто зараз у вобласці кіруе.

— Некалі, — апавядаў дзед, — яшчэ да пачатку, сюды часта наведваліся Першы, Другі ды й меншага рангу чыноўнікі, якія й дагэтуль сядзяць у аблвыканкаме. Усё навокал акружала міліцыя, а ў той буды, што пры ўваходзе, таксама сядзеў паставы. А яны сабе пілі гарэлку, шашлык і ім шафёры смажылі, ды й юшку таксама яны варылі. Праўда, Першы шмат не ўжываў, быў чалавек інтэлігентны, ды й нешта страўнік у яго пабольваў. Але некаторых у машыну назад папросту заносілі, балаявалі напоўніцу.

Здаралася, што дзеці іхнія, часам,

адныя, г. зн. з сябрамі й сяброўкамі, наезджалі. Чарку перападала ўсім выпіць, ніколі не шкадавалі.

Я папрасіла дазволу аглядзець палац, праўда, ад другога паверху ключоў не было. Дарэчы, зараз ён, быццам, належыць нейкім спарцсманам. Дзед сказаў, што пасля пача папросту перадалі ў другія рукі, а іх пры месцы заставілі.

Палац сапраўды дыхотуны, прасторны, жывы хоць зімой, хоць летам. Цёпла, утульна, багата, надзейна, і прыслуга да таго заўсёды побач. І гэта яшчэ ў той час, калі ў пасёлку Паўднёвым людзі баяліся другі паверх будаваць, бо Абэхэс адразу за скуру возьме.

А побач возера й лодкі. Усё на месцы й вельмі прыгожа, і быццам бы побач з іншымі турбазамаі для рабочага класу...

Мне хапіла часу, каб уявіць сабе чырвонашчокіх босаў, якія сьціпла й вельмі працягваюць табе руку, калі заходзіш да іх у габінэт. Асабліва гэта было адчувальна напачатку перабудовы. А недзе ўвечары альбо выходнымі, можа, сядзелі тут за гарэлкай і, пасьмейваючыся, апавядалі адзін аднаму, як яны гуляюць у дэмакратыю. Яны й цяпер пасьмейваюцца.

Ф. МАЛЕЦКАЯ.

Што ў Верцялішках амаль задарма, тое ў Каробчыцах...

Цяжка зараз у Горадні з жыллем, ды калі з ім было лёгка! Будавацца таксама ня ўсім пад сілу. За зарплату можна набыць хіба толькі два фундаментныя блёкі, дык тыя з заводу не вывезеш, бо грошай болей не застаецца. Але ж гэта як каму.

Знаёмыя апавядалі, што адзін наш былы аднакурснік, які працуе ўжо спора на мытні, збудаваў у Баранавічах (вёска бліз Горадні) за нейкі год трохпавярховы домік па памерах, як трэйцяя частка чыгуначнага вакзалу ў Горадні. У доме дзесяць пакояў, тры прыбіральні — усё, як належыць.

Толькі якім жа чынам у тых

Баранавічах будуць, бо, як зноў жа распавядалі знаёмы, у Каробчыцах зараз каб выкапаць катлаван пад фундамент, экскаватаршчык запрасіў трыста дэляраў. Яму даводзілі, што ёсць жа цэны — 50 «кусцоў» беларускімі. На што ў адказ пачулі: беларускімі ніколі не хачу, а меней, чым за трыста дэляраў, ня буду.

Дзіўна, што ў такой жа самай сітуацыі такі самы катлаван задыдка ў Верцялішках выкапаў за пляшку гарэлкі й яшчэ падзякаваў, што белай прынеслі, а не якую там каляровую атруту.

(ав).

Сьціслым радком

На Дзятлаўшчыне рыхтуюцца адначыць стагоддзе Ігната Дварчаніна, дзеяча нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі. Створаны фонд, у які ўжо паступаюць сродкі для правядзеньня сьвяточных мэрапрыемстваў.

Хор «Сузор'е» сьвіслацкага РДК пабываў з канцэртамі на Беласточчыне, дзе ўзяў удзел у фэстывалі беларускай культуры «Нараў-93». У праграме фэстывалу ладзіліся сустрэчы з беларускімі літаратарамі Беласточчыны й кніжны кірмаш.

М. Д.

Фатаграфаваньне А. МАКАРЭВІЧА.

МАСТАЦТВА

Паўсвєта абыйсьці, каб выставіцца

8 верасня ў Горадні ў Новым замку адчыніў выставу сваіх карцін мастак са Швэцыі Ян Кузьміцкі, які ў 1934 годзе нарадзіўся на Гарадзеншчыне ў вёсцы Багданаўцы бліз Жалудка.

Ян хваляваўся, але па-добраму ўсьміхаўся й вылучаўся сваёй зьнешнасьцю. Падобраныя ззаду, накручаныя валасы, завязаныя ружовай стужкай, нагадваюць дзявочы хвосьцік. Ян кажа, што фатаграфаваньне любіць абавязкова ў капелюшы. Гаворыць парасейску, усё разуме па-беларуску.

Ён апавядае пра цяжкія гады, якія спазнаў у маленстве. Праз два тыдні пасля таго, як нарадзіўся, памёрла маці. Папракалі сьрату, здэкаваліся, асабліва ў час вайны.

Зараз Ян быў у сваёй вёсцы й сустракаўся з усімі сваімі землякамі. Яму было цікава пабачыць людзей, з якімі некалі праходзіла яго жыцьцё.

Лёс і надалей не шкадаваў яго. У 1944 годзе Ян застаўся калекай, страціў нагу. У дваццацічатырохгадовым узросьце выехаў у Польшчу, а затым і далей у сьвет. Аб'ехаў аж 22 краіны.

Зараз жыве ў Швэцыі ў горадзе Упсала. Праўда, працуеца яму творча лепей у Фінляндыі, адкуль паходзіць яго жонка, дзе ёсьць у бязлюдным месцы свой домік, у якім можна заўсёды застацца аднаму.

Акрамя карцін, на выставе было некалькі скульптур з дрэва. Ян таксама даўно гэтым займаецца, толькі прывезьці болей ня здолеў. А яшчэ ён спрабуе сябе ў тэхніцы манатыпіі.

Вітаўт супраць Ягайлы

У 1377 годзе пасля больш чым 30-гадовага княжаньня памірае вялікі князь літоўскі Альгерд. Пасад вялікага князя заняў ягоны сын — Ягайла. Кэйстут, Альгердаў брат, з аднаго боку шануючы ідэю еднасьці, але, ўлічваўчы волю памёршага Альгерда, які прызначыў сваім наступнікам Ягайла, прысягнуў свайму пляменьніку. Сам жа Ягайла бачыў у князі Кэйстуте й ягоным сыне Вітаўце асноўных сваіх канкурэнтаў. З мэтай пазбавіцца ад дзядзькі й стрыечнага брата ён заключыў пагадненьне з тэўтонскімі рыцарамі, зьлейшымі ворагамі краіны. Крыжакі былі ня супраць скарыстаць міжусобіцы ў ВКЛ дзеля сваіх карысных мэтай. Але заключэньне саюзу Ягайлы з тэўтонцамі не ўдалося захаваць у тайне. Дзякуючы манаху з Астэроды па імені Густын, даўнішняму прыхільніку Кэйстута, апошні своечасова даведаўся пра сакрэтныя пагадненьні.

Якраз у гэты самы час вялікі князь Ягайла паслаў у Полацак намесьнікам свайго брата Скіргайлу, але палачане адмовіліся пусьціць яго ў горад з-за таго, што той не прыняў праваслаўя. Ягайла, моцна абражаны такім учынкам жыхароў Полацака, пасылае войска на чале з адвергнутым Скіргайлам пад сьцены горада. І зноў добразычліўцы Кэйстута ў Прусіі неаднаразова папярэдзвалі яго аб небясьпецы. Як сьведчаць беларуска-літоўскія летапісы, стары Кэйстут паведаміў Вітаўту аб змове «За і, Воидила (службоўнік Ягайлы — заўв. аўтара), сестру дал, мою братанну, а из немец ми явлено что немьци записалися на нас. А се так третее: с ким мы ся воюем? — С немьци! Они с ними Полоцька добывають. Уже то проявилось, што они на нас полно стали с немьци». Але Вітаўт не паверыў гэтай інфармацыі, адказаўшы бацьку: «Еще того не доверяю гораздъ». Кэйстут, аднак, пайшоў на Вільна, пазбавіў Ягайла вялікакняжа

прастола, захапіўшы пры гэтым сакрэтныя паперы, якія сьведчылі пра зносіны Ягайлы з крыжакамі. Апошняму, тым ня менш, былі пакінуты ўсе ягоныя замкі, у першую чаргу, Крэва й Віцебск, шматлікія скарбы й маёмасьць. Ягайла ж павінен быў прысягнуць, што ніколі не ўзброіцца супраць Кэйстута. Затым ён паехаў у Віцебск, дзе, як здавалася на першы погляд, не праяўляў асаблівай увагі да дзяржаўных справаў.

Так, у 1381 годзе Троцкая й Віленская паловы Вялікага Княства Літоўскага ізноў апынуліся ў адных руках. Але не на доўга гісторыя накіравала Кэйстуту быць уладаром усяе дзяржавы. У наступным 1382 годзе Ягайла, карыстаючыся з выправы старога Кэйстута ў Ноўгарад — Северскую зямлю супраць мяцежнага князя Дзімітрыя Карыбута, зьняўцаку захапіў Вільню, а потым і Трокі. Вітаўт, які быў у Троках, вымушаны быў адступіць у Горадню, куды неўзабаве прыбыў і ягоны бацька. Сабраўшы вялікае войска, Кэйстут і Вітаўт рушылі насустрач Ягайле, якому на дапамогу прыйшоў мазавецкі князь Януш, тэўтонскія й інфлянцкія рыцары. Але бітвы так і не адбылося. Ягайла пад выглядам перамоў з дзядзькам і братам запрасіў абодвух князёў у свой абоз, вераломна схпіў, закаваў у ланцугі й адвёз у Крэўскі замак. У гэтым замку на пяты дзень і быў задушаны стары Кэйстут Ягайлавымі каморнікамі — Мосьцевым братам, Кучукам і Лісіцам Жыбеньчыям. Відзвонна, што такое пакараньне чакала й Вітаўта, які, аднак, пераапрагнуўшыся ў вопратку служанкі, здолеў уцячы з Крэўскага замку спачатку ў Мазовію, а потым і да крыжакоў, каб помсьціцца за гвалтоўную сьмерць свайго бацькі.

У Прусіі Вітаўт быў вымушаны прыняць каталіцтва, абвясціць сябе васалам Тэўтонскага ордэна, каб атрымаць ад ягонага містра Конрада

Цольнэра дапамогу ў барацьбе з Ягайлам. Пад выглядам дапамогі Вітаўту тэўтонцы намерваліся калі не падпарадкаваць Вялікае Княства Літоўскае, дык рэгулярна пустошыць землі краіны. Крыжакам было даспадобы ўнутранае змаганьне ў ВКЛ, якое паслабляла гэтую дзяржаву. А тым часам тэўтонскія рыцары рабілі рабаўнічыя напады, спапялялі гарады й вёскі, забівалі бязьвінных жыхароў. Вітаўт ня мог не бачыць каварных замыслаў крыжакоў, і таму ягоны хаўрус з імі ня мог быць трывалым. Больш таго, сам вялікі князь прапанаваў свайму стрыечнаму брату значныя тэрыторыі, калі толькі той парве адносіны з рыцарамі Ордэна. Вітаўт ахвотна даў згоду, вярнуўся ў Вялікае Княства Літоўскае й зноў перайшоў у праваслаўе. У выніку пагадненьня з Ягайлам Вітаўт атрымаў Горадню, Берасьце, Драгічын, Мельнік, Бэлз, Сураж, Камянец, Ваўкавыск, а затым Валынё і Падольле.

Так, у 1384 годзе прыпынілася міжусобная барацьба ў Вялікім Княстве Літоўскім і здавалася, што на землі краіны прыйшоў доўгачаканы мір. Але Крэўскае вуніа 1385 года й шлюб Ягайлы з польскаю каралеваю Ядзьвігаю зноў абвастрылі адносіны паміж дзьвюма галінамі Гэдымінавічаў. Годнасьць Вітаўта была моцна закранутая, калі Ягайла, атрымаўшы польскую карону, пад іменем Уладзіслава прызначыў сваім намесьнікам ВКЛ з тытулам вялікага князя Скіргайлу, а не яго, Вітаўта. І што гэта за тытул, «намесьнік караля ў ВКЛ»? Вітаўт, безумоўна, ведаў аб згодзе Ягайлы, якую той даў польскім магнатам у Крэве, далучыць Вялікае Княства Літоўскае да Польшчы. Так, ён быў моцна пакрыўджаны асабіста прызначэньнем Скіргайлы, але яшчэ больш быў зьняважаны ягоны гонар як патрыёта краіны. Душа Вітаўта не магла прымірыцца з рашэньнямі Крэўскай вуніі, якія фактычна прывялі да падпарадкаваньня ВКЛ суседняй Польшчы. Скіргайла быў толькі фар-

мальна кіраўніком краіны, але ўсімі справамі прапярэдзілі праведныя палкі. І Вітаўт ізноў становіцца на шлях барацьбы.

У 1389 годзе, калі Скіргайла ед'ехаў у Полацак, згодна «Хроніцы Быхаўца», «Віталт, яко мужный и на всем был делный и промыслный до всецелу великого, зобрал гроднян и подляшан и, тихо притяжи под Вилню, хотел замки оба два виленские отобрать». Двойчы ён спрабаваў штурмаваць віленскія ўмацаваньні, але так і ня здолеў імі авалодаць і быў вымушаны вярнуцца ў Горадню. Адгэтуль Горадня пачынае адыгрываць важную ролю ў плянах Вітаўта. На гарадзенскія замкі князь ускладаў вялікія спадзяваньні ў змаганьні з Ягайлам. Разумеючы выдатна, што выправа на Вільню выкліча адпаведную рэакцыю з боку караля й Скіргайлы, Вітаўт узмацніў гарадзенскія замкі, як, дарэчы, й замкі ў Берасьці, Суражы, Камянцы, жаўнерамі й гарматамі. Акрамя таго, ён прадрываў рашучыя і, здавалася б, нелягчаныя захады на дыпляматычным фронце. Вітаўт у другі раз просіць Вялікага магістра Тэўтонскага Ордэна аб дапамозе. Магло здацца, што спробы атрымаць падтрымку ў Конрада Цольнэра будуць бязьвыніковымі.

Крыжакі добра памяталі пра крыўды, нанесеныя ім князем Вітаўтам у 1384 годзе, калі ён перайшоў на бок Ягайлы, зьнішчыўшы пры гэтым 3 рыцарскія замкі: Юргэнбург, Мэргэмбург і Навадцы. Але тым ня меней яны абяцалі дапамогу Вітаўту пры ўмове, што князь вышле ім значных закладнікаў з Вялікага Княства Літоўскага. Вітаўт з цяжкім сэрцам вымушаны быў пайсьці насустрач патрабаваньням крыжакоў. Напачатку студзеня 1390 года ён пасылае да Вялікага магістра Конрада Цольнэра ў якасьці закладнікаў свайго брата Жыгімонта, сваю жонку Ганну, пляменьніка, дачку, сястру, а таксама трымамага ў палоне смаленскага князя Глеба Сьвятаслававіча разам з іншымі 100 знатнымі баярамі

ГІСТОРЫЯ

ў Горадні

Цікава, што перад тым, як стаць мастаком, Ян змяніў каля пятнаццаці прафэсій. Быў краўцом, сьлесарам, маляр, механікам і г. д. А вось вершы пачаў пісаць яшчэ ў дзяцінстве, на сваёй радзіме.

Такі няпросты лёс, вандроўкі па сьвету не маглі не адклікаць адбітак на сьветапогляд і творчасць мастака. Вельмі часта ў, здавалася б, халодных скандынаўскіх фарбах адчуваюцца матывы нечага блізкага — бедныя хаткі, прыціснутыя да зямлі...

Ян кажа, што з пачуццём сваёй Радзімы пражыў усё жыццё, дзе б ні быў. Аднойчы ў Амэрыцы мільянеры папрасілі, каб ён расказаў ім аб сваёй Радзіме, адкуль ён паходзіць і каб яны маглі ўявіць яе. Ён прывёў ім тады такое дзіўнае параўнаньне: «Дзень, сонца — гэта Амэрыка, а калі сонца заходзіць і ўжо амаль нічога не відаць — гэта й ёсьць мая Радзіма».

Яго цяперашнія ўражаньні ад Беларусі драматычныя. Ён расчараваны. «У вас у горадзе я бачыў, як нідзе, шмат прыгожых дзяўчат, і апранутыя яны добра, але чаму іх твары такія пустыя, чаму яны нічым не зацікаўлены, ходзяць як салдаты...».

Ян частае гасьцей самаробным напоем. Рэцэпт даволі просты й, як кажа мастак, зусім бяскрыўдны: гарэлка, аранжыкавыя напоі і звычайная вада.

На адкрыццях выстаўкі, як заўсёды, адказныя асобы з выканкамаў — гарадзкога й вобласнага.

У зале даволі людна. Ян апавядае, што хоча застацца ў нас на паўгады, каб працаваць, але ўвесь час думае аб сваёй сям'і, якая засталася ў Швэцыі й сумуе па ім.

На разьвітаньне Ян піша некалькі слоў з пажадаваньнямі на сваёй брашуры па-польску.

М. К.

Фатаграфаву У. ВІДЭРКА.

Фатаграфаву А. УЛАДСЕВІЧ.

Далары не прадаюцца

Апошнім часам ля гарадзенскіх шапікаў, якія гандлююць валютай, стала сумна. Тут няма больш чэргаў з тых, хто жадае прадаць свае 10—20 далараў. Па тлумачэньні кар. «Пагоні» зьвярнуўся ў РКБ «Комплекс», дзе атрымаў такі адказ: згодна пастанове гарвыканкаму гандаль валютай за наяўны разьлік часова прыпынены. Жадаючым скарыстаць свае далары РКБ «Комплекс» дапаможа толькі ў апаратах па безнаўнаму разьліку.

Бязплатныя візы

Як стала вядома рэдакцыі газеты «Пагоня» ад духоўніка лютэранскай грамады Горадні спадара У. Сакаловіча, нямецкі ўрад выдзяліў гарадзенскім лютэранам квоту на бязплатныя візы. Але каб атрымаць такую візу, неабходна даслаць у нямецкае пасольства ў Маскве запыт, з якога вынікала б, што вам трэба паехаць туды з грамадзкімі, а не асабістымі мэтамі.

Дарэчы, двое гарадзенцаў нядаўна скарысталі з гэтай магчымасьці, яны адвезьлі на гістарычную Радзіму сьпісы 12 загінуўшых у час Другой Сусьветнай вайны нямецкіх жаўнераў.

Мусульмане Каралеўца падпарадкоўваюцца Беларусі

Згодна загаду духоўнага ўпраўленьня мусульман СНД, дзяржаваў Балтыі й Сібіры, Мухтасібат Беларусі прыняў пад сваё падпарадкаваньне вернікаў мусульманскай грамады Каралеўца (сучасны Калінінград).

На думку сьвятара гарадзенскіх мусульман спадара Ю. Крыніцкага, гэта вельмі своєчасовы крок духоўнага ўпраўленьня мусульман, бо большасьць мусульманскіх вернікаў Каралеўца — выхадцы з Беларусі.

Г. У.

й панамі Вялікага княства. Вітаўт мусіў таксама аддаць у рукі тэўтонскіх рыцараў Горадню й іншыя свае замкі. Бо надта ўжо крыжакі не давяралі Вітаўту, здагадваўся, што, дасягнуўшы сваіх мэтай, ён можа ізноў пакінуць іх. І таму Вялікі магістр прыняў жорсткія меры супраць закладнікаў, каб пазбавіць князя Вітаўта сваёй дзеяльнасьці. Усіх іх, уключаючы й жонку Вітаўта, ягонага брата Жыгімонта, смаленскага князя Глеба Сьвятаслававіча, крыжакі пад пільнай вартай разьмясьцілі ў прускіх замках.

У замках, якія належалі Вітаўту, зьявіліся моцныя крыжакі гарнізоны. Усе выдаткі на ўтрыманьне закладнікаў, што ацэнваліся ў 100 тыс. марак срэбрам, быў з абавязаны выплаціць сам князь. Вось толькі такой цаной здолеў Вітаўт купіць падтрымку й саюз з боку крыжакоў.

У той час, калі Вітаўт вёў перагаворы з Тэўтонскім Ордэнам і рыхтаваўся да барацьбы, ягоныя праціўнікі нанеслі яму неспадзяваны ўдар. У неспрыяльных умовах, калі была халодная й галодная зіма, Ягайла захапіў у Вітаўта замкі: Берасьце, Луцк, Сураж, Камянец. Толькі адна Горадню засталася ў руках князя. Але й пад гарадзенскія мury ўжо вялі кароль Ягайла й Скіргайла моцнае войска. Гарнізоны Верхняга й Ніжняга гарадзенскіх замкаў складаліся з жаўнераў Вялікага Княства й крыжакоў.

Вітаўт, разумеючы, што яны не ў стане доўга супраціўляцца ва ўмовах працяглай аблогі, паспынаўся з крыжакамі на дапамогу. На супрацьлеглым беразе Нёмана ён разьбіў свой стан і загадаў будаваць у тым месцы новы замак — «Новая Горадня». Але гэтая праца была дарэмна, бо неўзабаве кароль авалодаў Ніжнім замкам і пачаў штурм Верхняга. Тады Вітаўт і крыжакі вырашаюць працягнуць праз Нёман вялізны жалезны ланцуг, прымацаваўшы да яго віціны й лодкі. Атрымалася нешта нахштальнапаўнамоцнага маста, па якому можна было перавозіць з Верхняга замку параненых і хворых, дастаўляць туды новых жаўнераў і харчаваньне. І зноў намерам Вітаўта й крыжакоў не суджана было здзейсьніцца. Па

загаду Ягайлы палякі пасеклі ў верхняй частцы Нёмана векавыя сосны й, зьвязаўшы іх, пусьцілі ўніз па Нёману. Мат быў знішчаны, а ў хуткім часе вымушаны быў здацца й гарнізон замку. Так драматычна скончылася абарона гарадзенскіх замкаў, якая працягвалася з 16 лютага па 8 красавіка.

Вітаўт, страціўшы ўсе свае ўладаньні, адыйшоў на Жмудзь, дзе пачаў зьбіраць новыя сілы для барацьбы з каралём. Ужо восеньню 1390 года ён ідзе на Вільню з вялікім войскам, пры якім у ліку замежных гасьцей знаходзіўся граф Дэрбі, будучы гэрцаг Ланкастэрскай й ангельскай кароль Гэнрых IV. У выправе таксама ўдзельнічалі прускі магістр Конрад Цольнар і інфлянцыкі — Вэнэмар Бругэнаў. Пасьля ўзяцця Трокаў гэтае войска авалодала віленскім Крывым замкам, але Верхні замак, гарнізон якога складалі пераважна палякі, здолеў выстаяць. Ужо тады выявіліся сімпатыі большасьці жыхароў княства да Вітаўта.

Справа дайшла да таго, што палякі й сам кароль Ягайла не давяралі ім абарону замкаў, баючыся іхняга пераходу на бок Вітаўта. Але ў сувязі з загадам і хваробамі апошні вымушаны быў вярнуцца ў Прусію.

Летам наступнага 1391 году Вітаўт з новым прускім магістрам Конрадам Валэнродам зноў стаяў пад сьцеенамі стольнай Вільні, але й на гэты раз ня здолеў авалодаць горадам. Тым ня меней, восеньню Вітаўт захапіў гарадзенскі Верхні замак. Гарнізон, аснову якога складалі ліцьвіны й русіны, перайшоў на бок князя. Згодна прускім крыніцам, Вітаўт у канцы 1391 — пачатку 1392 гг. зноў пачаў з дапамогай крыжакоў будаваць у ваколіцах Горадні новыя замкі. Адзін з іх называўся New Garten (Новая Горадня) й павінен быў выкарыстоўвацца для абароны маста праз Нёман. Магчыма, што яго пачалі будаваць на тым самым месцы, дзе знаходзілася й першая новая Горадня. Другі замак меў назву Metenburg. Абодва замкі мелі моцныя й добра ўзброеныя гарнізоны крыжакоў.

Сам Вітаўт знаходзіўся звычайна ў

замку Рытэрс Вэрдэр блізу Коўна. Менавіта сюды ў самым пачатку 1392 года прыехаў незвычайны пасол — мазавецкі князь Гэнрык. Фармальна мэтай ягонага візіту зьяўлялася імкненьне ўзяць шлюб з сястрой Вітаўта — Рымгайла, але на самай справе перад ім была пастаўлена Ягайлам няпростая задача схіліць Вітаўта да пагадненьня з каралём і Польшчай. Ад імя Ягайлы мазавецкі князь абяцаў Вітаўту вярхоўную ўладу ў ВКЛ, калі толькі той адмовіцца ад хаўрусу з ненавісьнымі тэўтонцамі. Пасьля доўгіх перамоваў і напружанага роздуму Вітаўт даў згоду. Тады ж быў выпрацаваны плян змовы супраць крыжакоў, ажыццяўленьне якога здавалася няпростым з увагі на тое, што ў Прусіі знаходзіліся шматлікія закладнікі з Вялікага Княства Літоўскага. Трэба было прымаць у разьлік і знаходжаньне крыжакі гарнізонаў у краіне.

У чарговы раз Вітаўт вымушаны быў хітрыць перад вялікім магістрам. Яму ўдалося ўпрасіць Валэнрода дазволіць сваёй жонцы выехаць у Летуву мяркуючы, што яе знаходжаньне ў Вялікім Княстве паспрыяе росту яго, Вітаўта, аўтарытэту. Вітаўт здолеў выцягнуць з Прусіі таксама сваіх галоўных баяроў Івана Альгімунтавіча Гальшанскага й Юрыя Бельскага, а таксама іншых паноў, абгрунтаваўшы сваё рашэньне вялікімі выдаткамі на іх утрыманьне. Можна толькі здзіўляцца ўменьню й майстэрству, з якім Вітаўту ўдалося ўсыпіць пільнасьць вопытнага Конрада Валэнрода.

Нарэшце, ўсё было падрыхтавана для дзеяньня. Летам 1392 года ён раптоўна схапіў у замку Рытэрс Вэрдэр крыжакоў і нямецкіх купцоў, сам замак спаліў, і з вялікім палонам рушыў да замкаў Нойгартэн і Мэтанбург, якія пасьля непрацяглага супраціўленьня здаліся. Дзе ні зьяўляўся Вітаўт, усюды яго з радасьцю сустракалі жыхары Княства. Даведзеныя аб вяртаньні свайго брата на Бацькаўшчыну, польскі кароль Ягайла — Уладзіслаў у канцы ліпеня выехаў з Кракава ў Вялікае Княства. Браты сустрэліся 7 жніўня, на дзень

сьв. Дамініка ў мястэчку Востраў (цяпер Астроўля) непадалёку ад Ліды. Там і адбыліся першыя перамовы. Кароль пацвердзіў усе ранейшыя набуткі й валоданьні князя Вітаўта. Вітаўт, са свайго боку, прысягнуў на вернасьць Ягайлу, абяцаў заўжды яго падтрымліваць, ніколі больш не пакідаць у бядзе Польшчу. Затым перамовы былі працягнуты ў Вільні, дзе прысутнічалі каралева Ядзьвіга, Скіргайла, шмат князёў і паноў Вялікага Княства Літоўскага.

У вялікакняскім палацы Вітаўт прысягнуў на вернасьць каралеве Ядзьвізе, абяцаў быць у дружбе й згодзе з князямі роду Гэдымінавічаў, у першую чаргу са Скіргайлам. Кароль затым прызнаў Вітаўта вялікім князем літоўскім, рускім і жамойцкім. Скіргайла, ў якасьці кампаньсацыі за страту ўлады ў ВКЛ, атрымаў у валоданьне Кіеўскае княства, а таксама Старыя Трокі й Крамянец. Закончыўся зьезд урачыстасьцямі ў касьцёле сьв. Станіслава, што знаходзіўся побач з вялікакняскай рэзідэнцыяй — Ніжнім замкам. У прысутнасьці віленскага біскупа Андрэя Вазілока браты працягнулі адзін другому рукі й яшчэ раз прысягнулі заўсёды прытрымлівацца дамоўленасьці. На заканчэньне цырымоніі на галаву Вітаўта была ўскладзена мітра Гэдыміна, а ў рукі дадзены аголены меч, жазло й княская пячатка з выявай «Пагоні». Так князь Вітаўт атрымаў права на вялікае княжаньне.

Астроўска-Віленскія пагадненьні ня толькі паставілі крэску пад крывавай братазбойчай вайной у Вялікім Княстве Літоўскім, якая пацягвалася з перапынкамі больш, чым дзесяць гадоў, але, што самае галоўнае, у выніку іх быў замацаваны ваенна-палітычны саюз ВКЛ і Польшчы ва ўсіх жыцьцёва важных для абедзвух краін справах. Як паказалі далейшыя падзеі, гэтае замірэньне й саюз зьявіліся галоўнымі фактамі перамогі над кражакі на Грынвальдзім полі ў 1410 годзе.

У. КАНАНОВІЧ,
Г. Менск.

ЛІТАРАТУРА

Іосіф БРОДЗКІ

Вершы пра зімовую кампанію 1980 года

«Паўдзённая сьпёкай у даліне Дагэстана...»

М. Ю. Лермантаў.

I.
Хуткасьць кулі пры нізкай тэмпературы
залежыць ад моцы мішэні, якую наскрозь прашые,
ад яе імкненьня сагрэцца ў мускулатуры
цела і ў хітрых спляценнях шыі.

Камяні, як другое войска, ляжаць упавалку,
цені ў суглінак ціснуцца міма ўласнае волі,
а неба сыплецца ў вочы, як пякучая вапна,
і самалёт нябачны падобны да гадкай молі,
і спружынай з распоратага трыбуха матраца
ўзьнімаецца выбух, і гідлівая ад варонкі з лужай
ня можа кроў — як малако на пліце! — расьцякацца
і камянее скарынкай, апаленай чорнай стружкай...

II.
Пастух і Сэйбіт з Поўначы гоніць статак
да мора, на Поўнач, распаўсюджае холад.
Ясны марозны дзень у далінах Чучмэкістана.

Мэханічны слон задзірае хобат
перад чорнаю мышкай міны пад сьнегам —
горла рыгае снарадам, страхам і зьмерзлай
адзінай думкай, пазычанай у Магамэта:
каб гару праклятую зрушыць з месца!
Сьнег ляжыць на вяршынях... З нябеснага склада
шчодро сыплецца сухі паёк на прыбытак;
горы ня рухаюцца — і без усялякага блага
аддаюць сваю нерухомасьць трупам забітых.

III.
Сумныя, нудныя песні славяніна
ў Азіі вечарам. Мерзлая й гнілая,
азызлая чалавечая сьвініна
ляжыць на падлозе караван-сарая.
Кізяк дыміць. Ад холаду ногі чорныя, як вуглі,
сьмярдзіць анучамі, потам, забытай ласьней.
Сны аднолькавыя — як шынялі.

І больш казённых набояў, чым успамінаў уласны.
А ў роце — ад частых «ур-ра!» асадак...
Слава тым, на каго суседкі плявалі,
хто рабілі абарты ў шасьцідзсятых
і Айчыну ад сораму ратавалі!

IV.
Што пачуеш ты ў гуле чмяля над вішняй?
А што — у гуле лятаючага апарата?..
Жыць зрабілася нават цяжэй, чым выжыць.
Цяжэй, чым будаваць бліндаж з лазы вінаграда.
Цяжэй, чым з мараў — хмарачосаў ансамблі...
Сьвет разьлітаецца — як ветрам падзьмула:

сем і, прыватныя думкі, саклі...
Над руінамі чужога аула
ноч. Пад сябе спускае мазутам
нават жалеза, а месяц ад жаху,
што яго ўтопяць у боце разутым,
хаваецца ў хмарах, як у чалму Аллаха.

V.
Нікога няма — як на сьвята. Ніхто не марнуе паветра.
Прывезеная й кінутая, дзе можна,
ціша. І расьце, быццам цеста ў дзёжцы,
пустка. Калі б хоць на зорах істнела
жыцьцё — прагучалі б апладысмэнты,
а на сцэну пабег бы артылерыст плюгавы...
Забойства — наўная форма сьмерці.
Таўталёгія. Арыя папугая.

Справа тых, хто з-пад брыва наводзіць
ствол і муху жыцьця забівае зрокам,
справа моладзі, да каго кроў чужая даходзіць
толькі па чутках — альбо па траханьню цютак..

VI.
Коўдру на лоб нацягні. Пракапай у трусе матраца
яму — ляжы ды слухай выцьцё сірэны.
Новы паўзе ледавік — ледавік ня з лёду, а з рабства.
Напаўзае на глёбус. І пад яго марэны
ўжо лягаюць дзяржавы, успаміны ды шлюшкі.
Нешта выдыхаючы, вылупаючы вочы з арбіты,
мы ператвараемся ў будучыя малюскі —
бо ніхто нас ня чуе, быццам мы трылябіты!..
З калідораў скразьняк, з квадратных вокнаў, са сьвідраванаў:
павярні выключальнік, скруціся клубком, небарака...
Пазванок — той шануе вечнасьць. Дурныя твае валасіны...
А ранкам ты станеш ракам — і не падняцца з карачак.

VII.
У стратасфэры ўсімі забытая сучка
брэша ў круглы інюмінатар:
— Шарыкі! Шарыкі! Дзе ты? Я Жучка...
А Шарык — там, і на ім экватар
як ашыйнік. Палі, яры ды адхоны
белем сваім паўтараюць заваяў гулы.
Фарба сораму пайшла на сыягі ды праклёны.
А ў замечанай — паветцы куры
гэтак сама дрыж... як народзец бязьлікі,
і нясуць бязгрэшнага колеру яйкі...
Калі ёсьць нешта чорнае — толькі літары.
Як сьляды ацалелага цудам зайкі...

1980 год.

Пераклаў Алесь ЧОБАТ.

Фатаграфаваньне Д. РАМАНЮК.

Нямецка-беларускія шлюбы

Паводле інфармацыі радыёстанцыі «нямецкая хваля», сёлета ўстановамі адміністрацыі розных земляў Нямеччыны зарэгістравана больш за 20 нямецка-беларускіх шлюбаў. З гэтай самай інфармацыі вынікае, што пераважная большасьць шлюбаў створана тымі, хто прыехаў да Нямеччыны, атрымаўшы турыстычную візу, альбо па запрашэньню сваякоў.

Г. А.

А вёска не сьпяшаецца

Прыкладна месяц прайшоў з таго часу, як афіцыйныя прафсаюзы распачалі кампанію па збору подпісаў аб датэрміновым роспуску Вярхоўнага Савету. На Гарадзеншчыне паставілі свае подпісы звыш 20 тысячаў грамадзян.

Найбольшую актыўнасьць пакуль што выяўляюць гараджане, сяло пакуль што маўчыць. Але, на думку арганізатараў, калі скончацца на вёсцы восеньскія палявыя работы, то яна яшчэ скажа сваё слова.

Г. А.

На мове эспэранта

Як стала вядома рэдакцыі газэты «Пагоня», славу тае песня беларускага паэта Новіка — Пеюна «Зорачкі» нядаўна перакладзена на мову эспэранта. Песня «Зорачкі» — адна з самых любімых музычных твораў гарадзенскіх эспэрантыстаў.

На жаль, аўтар перакладу пакуль што невядомы. Але, на думку тых жа эспэрантыстаў, пераклад зьдзейсніў сам паэт.

Дарэчы, выкананьнем гэтай песні будзе адкрыта міжнародная канфэрэнцыя эспэрантыстаў, якая неўзабаве пачне сваю працу ў Горадні.

Г. АСТРОУСКІ.

20, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ
8.00, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.15. «Запомни мне такой». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. 10.30. «Францыск, сын Скарыны». Дакументальны фільм. 11.30. Мультифільм. 11.40. «Выклік». Мастацкі фільм. 13.05. Клуб «Gay-gay». 13.30, 17.30. Навіны. 13.40. Фільм-канцэрт. 14.20. «Тайна тайнаў». Навукова-папулярны фільм. 15.20. «Бывай, шпена замаскіраваная». Мастацкі фільм. 17.00. Беларуская літаратура. 3-ы клас. 17.40. «Альманах кінападарожжа». Кіначасопіс. 18.00. Дэбютны прыёмны (Гр.). 18.10. «Апошні кветка вясення матуль». Рэзюмэ п'есы вядомых (Гр.). 18.40. Вясенні гарэстат. (Гр.). 19.00. Абласныя навіны (Брэст). 19.10. Эпіцэнтр. Праблемы эканамічнага крызісу. 19.35. Шануйце песні. 20.20. «Слова». Выступленне спецыяліста Міністэрства культуры Беларусі па выяўленчым мастацтве У. Уродніча. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. Спартыўны тэлекур'ер. 22.05. Тэлевізійны дом кіно. 22.55. Ніка. 23.10. «Детка Марусі». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»
5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 17.25. Экстра-информ. 17.40. Документ и судьба. 17.45. Гол. 18.15. Погода. 18.20. Это недели. 18.30. «Моя любовь — это спорт». Г. Яков. 18.40. «Спокойной ночи, малыши». 20.40. Премьера художественного телесериала «Хорошие люди».

АТБ-брокер, ТБ-Х, Я. Жизнеописание, Здравствуйте! Мегамикс. В перерыве — Новости. 00.00. Пресс-экспресс. 00.10. Парадиз-коттедж.

КАНАЛ «РОССИЯ»
7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Музыкальная коллекция. 8.25. Устами младенца. 9.00. Зал ожидания. 9.35. Звездный дождь. 11.10. «Гори, гори, моя звезда». Художественный фильм. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. «Сказка, рассказанная ночью». Художественный фильм. 14.40. Антик. 15.00. Премьера документального фильма «Выскакивание с высоты птичьего полета» (Испания). 3-я серия. 15.30. Там-там новости. 16.15. Трансформер. 17.00. Соотечественники. 17.30. Не будь динозавром. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Художественный фильм «Роковая женщина». (США). 20.20. Ретро-шлягер. 20.50. Экран криминальных сообщений. 21.00. Момент истины. 22.20. Автомат. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Давайте разберемся. 22.55. Списание 911. 23.50. Коунтдаун.

ПОЛЬША-I
13.00. Новости. 13.15. Это история. 13.45. Для молодежи. 14.30. Презентация. 14.50. Это история. 15.10. Энциклопедия. 15.25. Тридцать годов. 16.00. «Огнем и мечом». 16.15. Тайная история СССР. 16.30. Чрезвычайный пересмотр. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Тележурнал для подростков. 17.30. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Лаборатория. 18.40. Домашний юрист. 19.05. Комедийный сериал пр-ва США. 19.30. Литературный еженедельник. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 20.55. Студия выборов. 21.05. Прямое из Белведера. 21.25. Телевизор. 21.40. Минутка. 22.55. Репортаж. 23.25. Лексикон польской развлекательной музыки. 23.40. Открытки из Москвы. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. «Я хотела увидеть ангелов». Фильм пр-ва России. 02.05. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II
8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.10. Местная программа. 9.35. Книжкины во второй программе. 9.40. «Новые приключения». Мультисериал. 10.05. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Женский журнал. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.10. Семь дней польского спорта. 13.00. Документальный фильм. 14.00. Панорама. 14.05. «Третья граница». Сериал пр-ва Польши. 15.00. Публицистическая программа. 15.45. Развлекательная программа. 16.00. Прямое из Белведера. 16.30. Прямое из Белведера. 16.35. Новые приключения. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Концерт. 17.40. Обзор кинохроники. 18.15. Польская кинохроника. 18.30. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Документальный фильм. 21.00. «Молнии». Сериал пр-ва США. 21.30. Автожурнал. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Репортеры «Двойки» представляют. 23.00. «Старший инспектор Морсов». Сериал пр-ва Англии. 00.40. Воспитательные знаки. 01.00. Панорама. 01.15. Фестивальная студия. 01.45. Ночь и стресс. 02.05. «Молнии». Сериал пр-ва США.

21, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ
8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. «Зноў чуе голас тваёй». Фільм-канцэрт. 9.00. Беларуская літаратура. 3-ы клас. 9.25. «Детка Марусі». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. 11.35. «Казі Гормана». Фільм-балет. 13.30. Навіны. 13.40. «Рытмы палачынаў душы». Музычны фільм. 14.30. «Доктар, зробіце мне прыгожым». Дакументальны фільм. 14.35. «Сэрца». Мастацкі фільм. 16.40. Сябры-топ-10. 17.10. Выступленне мастацтва. 3-ці клас. 17.25. Прэм'ера «Сэрца». (Гр.). 18.20. Тэлевізійная дошка аб'яў. 18.30. Дэбютны прыёмны (Гр.). 18.40. Роздум над фактам (Гр.). 19.00. Абласныя навіны (Віцебск). 19.10. Сутрэска са старшым Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусі С. С. Шушкевічам. Прамая лінія. 20.15. Дакументальны фільм. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. 22.15. Запрашаю на вачеры. Калектывы Светлагорскага раёна. 22.35. Ніка. 23.10. «3 днём нараджэння». Адкрыццё Беларускага тэатра п'есі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»
5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. Домиколка. 8.40. Мультифільм. 8.50. Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). 9.40. Человек и закон. 10.10, 16.10. Новые имена. 10.30, 01.25. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводами). 11.20. «Хожение по мукам». Художественный фильм. 1-я серия. 12.45. Деловой вестник. 14.40. Конверсия и рынок. 15.10. Блокнот. 15.15. Дело. 15.25. Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракетина» (Англия). 15.30. Телемультфильм. 16.30. Технодом. 17.25. «Стратегия риска». 17.30. Документ и судьба. 18.00. Погода. 18.05. «Просто Мария». 18.45. Кинопародия. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Лотто. 21.05. Поэт И. Кобзон. 21.25. Премьера художественного фильма «Чудовищная дева» (Франция). 23.40. На первенство мира по шахматам. 23.55. Экстра-НЛО.

КАНАЛ «РОССИЯ»
7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Момент истины. 11.00. «Три-травы». Художественный фильм. 12.30. Мульти-пухля. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. По страницам «вечернего салона». 15.00. Премьера документального фильма «Рождение Пресвятой Богородицы». 16.30. Там-там новости. 16.45. Телемультфильм. 17.00. Сказки для родителей. 17.30. Господа-товарищи. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 22.1-я серия. 20.15. Площадка искусства. 21.00. Бесшумные лидеры. 21.25. Зов Водоела. 22.20. Автомат. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. На II Международном фестивале искусств имени А. Д. Сахарова. 24.40. Короче...

ПОЛЬША-I
15.00. Образовательное телевидение. 15.05. Техника. 15.15. Кухня. 15.30. Звездное путешествие. 15.45. Джокеры. 16.15. Кин-чудес техники. 16.30. Всплеск нации. 16.40. Научно-популярный журнал. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для детей. 17.45. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Энциклопедия второй мировой войны. 18.45. 8 кино и на кассете. 19.05. «Скорчи». Сериал пр-ва США. 19.30. Рядом с нами. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.30. «Сенатор». Фильм пр-ва США. 23.05. Письма о хозяйстве. 23.45. Открытки из Москвы. Роберт Рождественский. 00.00. Вечерние новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. Следы войны. 01.00. Публицистическая программа. 01.40. Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II
8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.40. «Аннетта». Мультисериал. 10.05. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.15. Отчизна. 13.00. Документальный фильм. 14.00. Панорама. 14.05. «Филип и Олег». Комедия пр-ва США. 15.00. Час откровения. 15.45. Развлекательная программа. 16.10. Приветствие. 16.35. «Аннетта». Мульти-сериал. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Тележурнал. 17.35. Из краковского архива. 17.45. Отчизна. 18.00. Развлекательная программа. 18.10. Знаки времени. 18.35. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. Тележурнал. 20.05. Документальный фильм. 21.00. Польские диалоги. 21.15. Развлекательная программа. 21.25. Фестиваль видеоклипов. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Письма из Европы. 23.00. «Последний из великих». Фильм пр-ва США. 01.10. Панорама. 01.15. «Путешествие». Фильм пр-ва Германии.

22, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ
8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. Фільм-канцэрт. 9.00. Выступленне мастацтва. 3-ці клас. 9.15, 21.45. «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. 9.45. «Дарэная Памела». Фільм-спектакль. 1-я і 2-я серыі. 12.15. Мультифільм. 13.30. Навіны. 13.40. «Гісторыя Асі Клячынай, якая кахала, да не выйшла замуж». Мастацкі фільм. 15.30. Асаблівы выпадак. 16.00. Відэама-навіда. 17.00. Чатыры мандалы пра А. Рудзэрмана. 17.30. Дэбютны прыёмны (Гр.). 17.40. «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). 18.30. Навіны бі-бі-сі. 18.45. Абласныя навіны (Гомель). 18.55. «Гадзінык спыніўся а поўначы». Мастацкі фільм. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. «Назад, у СССР». Мастацкі фільм. 23.45. Ніка. 23.50. Гол-агент.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»
5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. Мультифільм. 8.50. Премьера художественного фильма «Просто Мария». 9.40. Торговый мост (прямая). 10.10. 440 герц. 10.30, 24.25. Пресс-

экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводами). 11.20. «Хожение по мукам». Художественный фильм. 2-я серия. 11.25. Телемультфильм. 12.30. Технодом. 17.25. «Стратегия риска». 17.30. Документ и судьба. 18.00. Погода. 18.05. «Просто Мария». 18.45. Кинопародия. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Лотто. 21.05. Поэт И. Кобзон. 21.25. Премьера художественного фильма «Чудовищная дева» (Франция). 23.40. На первенство мира по шахматам. 23.55. Экстра-НЛО.

КАНАЛ «РОССИЯ»
7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Момент истины. 11.00. «Три-травы». Художественный фильм. 12.30. Мульти-пухля. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. По страницам «вечернего салона». 15.00. Премьера документального фильма «Рождение Пресвятой Богородицы». 16.30. Там-там новости. 16.45. Телемультфильм. 17.00. Сказки для родителей. 17.30. Господа-товарищи. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 22.1-я серия. 20.15. Площадка искусства. 21.00. Бесшумные лидеры. 21.25. Зов Водоела. 22.20. Автомат. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. На II Международном фестивале искусств имени А. Д. Сахарова. 24.40. Короче...

ПОЛЬША-I
7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мамы и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.35. Повороты в детстве. 11.00. «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. 11.50. Таков мир. 12.15. «Клуб 21». 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для молодежи. 14.30. Образовательное телевидение. 14.40. Документальный фильм. 15.20. Артист и его мир. 15.55. Европейский портрет. 16.15. Лексикон искусства. 16.30. Документальный фильм. 16.40. Мультифільм. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для молодежи. 17.30. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Здоровье. 18.40. Тележурнал. 19.05. «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 20.55. Спортивная студия. 22.45. «Клуб 21». 23.30. Репортаж. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. «Баллада о Янушке». Сериал пр-ва Польши. 01.25. Публицистическая программа.

ПОЛЬША-II
8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.40. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. 10.15. «Покорение». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.15. 45 минут со спонсором. 13.00. Вопросы и ответы. 13.30. Документальная программа. 14.00. Панорама. 14.05. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 14.30. Концерт. 16.00. Музыкальный симпозиум. 16.30. Приветствие. 16.35. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. 17.00. Панорама. 17.05. Тележурнал. 17.25. Летний журнал. 17.50. Розыгрыш лото. 17.55. От первого до первого. 18.30. «Покорение». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Свидетели XX века. 20.30. Документальный фильм. 21.00. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 22.30. Звездный концерт. 22.35. «Женщины и мужчины». Фильм пр-ва США. 23.30. Театр в каре. 00.30. Эра Водоела. 01.00. Панорама. 01.05. Концерт. 02.00. Документальный сериал.

23, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ
8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. «Гімнастыя». Дакументальны фільм. 9.15, 21.45. «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. 9.45. Топ-агент. 10.15. Вечер наважанаў. 11.15. «Асення ранішнік». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. 13.30, 17.30. Навіны. 13.40. Мультифільм. 14.00. «Дом Бернарды Альбы». Мастацкі фільм. 15.35. «Надзая-экспресс-2». Акцыя амерыканскай гуманітарнай арганізацыі «Сіці хуп інтэрнэшнл». 16.55. Гісторыя. 11-ы клас. 17.40. Дакументальны фільм. 18.00. Экалогія і мы. (Гр.). 18.30. Навіны бі-бі-сі. 19.00. Абласныя навіны (Гр.). 19.10. Зачытанне маё пісьма. 19.15. Здароўе. 19.45. Пазіцыя ўрада. 20.00. Слова. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.15. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Міла». 21.45. Ніка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»
5.00, 8.00, 17.00, 23.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20, 15.50. Джокеры. 8.50. Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). 9.40. Стороны света. 10.05, 16.40. ... До 16 и старше. 10.50, 00.40. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводами). 11.20. «Хожение по мукам». Художественный фильм. 3-я серия. 12.45. Телемультфильм. 13.10. Блокнот. 15.15. Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракетина» (Англия). 15.40. Документальный фильм. 16.20. Дневник VII Международного конкурса артистов балета. 17.30. Погода. 17.35. «Просто Мария». 18.45. Кинопародия. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Лотто. 21.05. Поэт И. Кобзон. 21.25. Премьера художественного фильма «Чудовищная дева» (Франция). 23.40. На первенство мира по шахматам. 23.55. Экстра-НЛО.

КАНАЛ «РОССИЯ»
7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Утренний концерт. 8.15. Стороны света. 9.00. «Белой акации...» Русский романс. 9.40. «К-2» пр-ва. 10.35. У Ксюши. 11.05. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 22.2-я серия. 11.55. Пилгрим. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Аниматика. 14.15. Незнакомая Вселенная. 14.45. Алгоритмы. 15.15. М-трес. 15.30. Там-там новости. 15.45. Телемультфильм. 16.30. Технодом. 17.25. «Стратегия риска». 17.30. Документ и судьба. 18.00. Погода. 18.05. «Просто Мария». 18.45. Кинопародия. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Лотто. 21.05. Поэт И. Кобзон. 21.25. Премьера художественного фильма «Чудовищная дева» (Франция). 23.40. На первенство мира по шахматам. 23.55. Экстра-НЛО.

ПОЛЬША-I
7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мамы и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.35. Повороты в детстве. 11.00. «Полчище» из Майя. Сериал пр-ва США. 12.00. Четверть часа на экране. 12.15. Тележурнал. 12.40. Программа для молодежи. 13.00. Вопросы и ответы. 13.30. Документальная программа. 14.00. Панорама. 14.05. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 14.30. Концерт. 16.00. Музыкальный симпозиум. 16.30. Приветствие. 16.35. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. 17.00. Панорама. 17.05. Тележурнал. 17.25. Летний журнал. 17.50. Розыгрыш лото. 17.55. От первого до первого. 18.30. «Покорение». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Национальные меньшинства. 21.00. Музыкальный репортаж. 22.00. Панорама. 22.30. Декларация. 23.15. Опера Д. Верди. «Аида». 01.00. Панорама. 01.05. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II
8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.40. «Кот в сапогах». Мультисериал. 10.10. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Культурно-публицистическая программа. 13.00. Учитель мира. 14.00. Панорама. 14.05. «Банда». Комедия пр-ва Дании. 15.45. Культурно-публицистическая программа. 16.30. Приветствие. 16.35. «Кот в сапогах». Мультисериал. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Мультифільм. 17.30. Люди с перхотью. 18.35. Покорение. Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Национальные меньшинства. 21.00. Музыкальный репортаж. 22.00. Панорама. 22.30. Декларация. 23.15. Опера Д. Верди. «Аида». 01.00. Панорама. 01.05. Развлекательная программа.

24, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ
8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. «Сіліфіда». Фільм-балет. 9.00. Гісторыя. 11-ы клас. 9.30. «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. 10.00. «Калыханка годзедаўца над безданню». Дакументальны фільм. 11.00. Мультифільм. 11.40. «Ем, яна і дзеці». Мастацкі фільм. 12.25. Шматгалоссе. 13.15. Пазіцыя ўрада. 13.30. Навіны. 13.40. «Маналог пра каханне». Фільм-канцэрт. 14.55. «Апошняя ноч». Мастацкі фільм (Румынія). 16.40. «Дагарэла свечка да палічкі». Спектакль. 18.20. Тэлевізійная дошка аб'яў. 18.30. Дэбютны прыёмны (Гр.). 18.40. Дакументальны фільм. 19.00. Голкі па пятніцу. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. 19.10. Вобраз. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. Стоп-кард. 22.05. «Дзе стралы». Мастацкі фільм. 23.40. Ніка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»
5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. В гостях у сказки. Художественный фильм «Три толстяка». 10.00. Клуб путешественников (с сурдопереводами). 10.50, 01.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводами). 11.20. «Мещанин». Фильм-спектакль. 14.25. Бридж. 14.50. Бизнес-класс. 15.05. В гостях у сказки. Художественный фильм «Три толстяка». 16.45. Клуб добрых успехов. 17.20. Свет и тени свободной торговли. 17.40. Человек и закон. 18.10. Погода. 18.15. Вагон 03. 18.45. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Человек недели. 20.55. Премьера художественного фильма «Сунни». 12-я серия (Англия). 21.55. ВИА представляет: Политбюро, Музобоз, Авто-шоу, Программа X, Хит-квейер.

КАНАЛ «РОССИЯ»
7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Параллели. 8.15. Отечество мое. 9.10. В мире животных. 10.10. Желтый. 10.30. Диктантами-шоу. 11.00. Художественный телефильм «Санта-Барбара». 22-я серия. 11.50. «Виртуозы Москвы» в Хитоне (Италия). 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Студия «Сатирикон»: «Лицедеи». 14.40. Русская виза. 15.10. Минирет. 15.40. Там-там новости. 15.55. Студия «Гости». 16.25. Транзит. 16.30. Там-там новости. 16.45. Телемультфильм. 17.00. Сказки для родителей. 17.30. Господа-товарищи. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «Осенний марафон». Художественный фильм. 21.00. «К-2» представляет. 22.20. Автомат. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Театральный развезд. 23.20. Частная коллекция. 23.40. «Такси». Художественный фильм (Польша).

ПОЛЬША-I
7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мамы и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.35. Повороты в детстве. 11.00. «Полчище» из Майя. Сериал пр-ва США. 12.00. Четверть часа на экране. 12.15. Тележурнал. 12.40. Программа для молодежи. 13.00. Вопросы и ответы. 13.30. Документальная программа. 14.00. Панорама. 14.05. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 14.30. Концерт. 16.00. Музыкальный симпозиум. 16.30. Приветствие. 16.35. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. 17.00. Панорама. 17.05. Тележурнал. 17.25. Летний журнал. 17.50. Розыгрыш лото. 17.55. От первого до первого. 18.30. «Покорение». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Свидетели XX века. 20.30. Документальный фильм. 21.00. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 22.30. Звездный концерт. 22.35. «Женщины и мужчины». Фильм пр-ва США. 23.30. Театр в каре. 00.30. Эра Водоела. 01.00. Панорама. 01.05. Концерт. 02.00. Документальный сериал.

АПОШНЯЯ СТАРОНКА

Фатаграфавы А. КЛЯШЧУК.

Рынак

На рынку дождж. Студзёна. Восень. Пакупнікоў менш як звычайна. Праўда, гандлю гэта не перашкаджае. У тых, хто гандлюе, усё роўна «вясёлыя» твары. Тавар прапаноўваецца за даляры, а калі такіх няма, то ў пераразліку па курсу за расейскія рублі. Даражэй за ўсё абыходзіцца за беларускія грошы. Расейскі рубель купляюць пад 60%, за даляр беларускімі — 1900.

Турэцкія джынсы, мабыць, пашытыя ўсё ж у Польшчы — 20 даляраў, італьянскія каўры, якімі абвешаны ўвесь рынак, у залежнасці ад памераў — 45—105 даляраў.

«Snickers» каштуе ўжо амаль тысячу, гарэлка пераваліла за дзве, і ўвесь час трымаюцца цэны на садавіну й гародніну. Дарэчы, персікі з Крыму, як быццам ўчора абабраныя з дрэва, вінаград, таксама крымскі, аж тое ў роце, салодкі-салодкі. Мясца, вэнджаніна, шынкі — любых гатункаў.

Толькі людзі ўсё ходзяць і нечага шукаюць і, здаецца, ніхто нічога не купляе. Як зазначыў адзін польскі гандляр: «Таке ест жыце...»

Цэны на некаторыя харчовыя тавары ў мінулыя выхадныя на Гарадзенскім рынку:

Сьвініна, 1 кг — 1400—5000 руб.
Вэнджаніна, 1 кг — ад 2000 да 9000 руб.
Бараніна, 1 кг — 2000—3000 руб.
Шынка, 1 кг — 2500—6000 руб.
Яйкі, дзесятак — 500 руб.
Курыца, 1 шт. — 4000 руб.
Качка, 1 шт. — 3500 руб.
Пячонка, 1 кг — 1700 руб.
Масла, 1 кг. — 2800 руб.
Сыр «Расейскі», 1 кг — 3000 руб.
Капуста, 1 кг — 130—150 руб.
Мёд, 1 кг — 7000 руб.
Сьмятана, 1 л — 900 руб.
Алей, 1 л — 2000 руб.
Вінаград, 1 кг — 1000 руб.
Персікі, 1 кг — 2000 руб.
Бананы, 1 шт. — 480 руб.
Бульба, 1 кг — 130 руб.
Рэдка, 1 кг — 120 руб.
Гуркі, 1 кг — 600 руб.
Цыбуля, 1 кг — 250 руб.
Перац, 1 кг — 1500 руб.
Морква, 1 кг — 200 руб.
Памідоры, 1 кг — 600—700 руб.
Яблыкі, 1 кг — 200—250 руб.
Грушы, 1 кг — 300 руб.
Сьлівы, 1 кг — 250 руб.
Разынкі, 1 кг — 2500 руб.
Хурага, 1 кг — 2500 руб.
Часнык, 1 кг — 2000 руб.
Дыня, 1 кг — 800 руб.
Гарбуз, 1 кг — 450 руб.
Цукар, 1 кг — 1300—1600 руб.
Гарэлка, 1 бут. — 2300—2700 руб.
Даляр ЗША — 1900 руб.

М. ЖЫЛЕУСКАЯ.

Крымінальная хроніка

З Ашмянскага краязнаўчага музея зніклі пяць нямецкіх крыжоў і тры мэдаль. Аднак злодзеяў хутка ўдалося затрымаць. Імі аказаліся навучэнцы Ашмянскага ПТВ.

У вёсцы Кватэры Берастаўскага раёна з усёй маёмасцю згарэў дом. На наступны дзень на папалішчы адшукалі абгарэўшыя астанкі цэла гаспадыні, пэнсіянэркі 1924 года нараджэння.

У выніку пажару на праспекце Касманаўтаў у Горадні таксама загінула гаспадыня 1936 года нараджэння.

Згарэла кватэра інваліда ІІ групы ў мястэчку Астравец Гарадзенскай вобласці. Гаспадар загінуў.

Прычына пажару ва ўсіх выпадках — неасяцяржанае абыходжанне з агнём пры паленні ў ложку.

На КПП «Беняконі» Воранаўскага раёну затрымана «Жыгулі» з прычэпам. За межы Беларусі жыхар Летувы вывозіў 70 аўтапаонаў, 35 камэраў і 30 комплектаў бакавых шыбаў.

Двох навучэнцаў Гарадзенскага хіміка-тэхналагічнага тэхнікума ноччу выйшлі на дарогу з нажом і адабралі ў сустрэўшага іх чалавека 8 тысяч рублёў і заплечнік з рэчамі. Рабаўнікі затрыманы.

Непрыемнасцямі скончылася сварка паміж мужыком і жонкай у Горадні. Шафёр Гарадзенскага БУ-110 у сваёй кватэры пад гарачую руку

сапсавай жончыны рэчы коштам у 50 тысяч рублёў. Узбуджана крымінальная справа.

За восем месяцаў сёлета мэдвіль-варэзнік «наведаль» у Горадні 1113 рабочых прамысловых прадпрыемстваў, 14 інжынерна-тэхнічных работнікаў, 647 часова непрацуючых, два навучэнцы ПТВ і два студэнты. 136 разоў кліентамі станавіліся жанчыны. Аднак найболей уражвае лічба пэнсіянэраў — 291 выпадак. Дарэчы, у мінулым годзе гэта здаралася 77 разоў.

А. ІВАНОВ.

«ПАГОНЯ»

Рэдактар С. АСТРАУЦОВ

Заснавальнік: культурна-асветніцкі фонд «Бацькаўшчына»

Адрас рэдакцыі: 230023, г. Горадня, вул. Дамініканская, 1.
Тэлефоны: 45-29-96, 45-41-83.
Газета выдаецца штодзень па пятніцах.
Індэкс 63124. Ліцэнзія № 465.
Фотанабор, афсэты друк.
Гарадзенская вобласная ўзбуджана друкарня: 230003, г. Горадня, вул. Паліграфістаў, 4.

Падпісана да друку 1993 г.

Тыраж 3252 паасобніка Замова 4019

«Нёман» расчароўвае

Выступаючы ў гэтых супраць менскага «Дынама-93» ў 9-м туры нацыянальнага чэмпіянату Беларусі па футболе, гарадзенскі «Нёман» пацярпеў буйнае паражэнне

— 3 лікам 5:0.

З астатніх гульняў тура неабходна адзначыць перамогу менскага «Дынама» з лікам 4:1 над бабруйскім «Фандокам», а таксама перамогу на сваёй пляцоўцы віцебскага «КіМа» над магілёўскім «Дняпром».

Г. У.